

Dommergaarden i Vestervig

Af Ruth Thinggaard, Vestervig

Dommergaarden i Vestervig, beliggende i byens vestlige udkant, er ikke en almindelig gård på landet i Sydthy. Historiske traditioner er, som man næsten kan forstå af navnet, knyttet til stedet.

Først i 1800-årene var dommerkontoret for Hassing-Refs Herreder på Visby Vestergaard. Da generalauditør Christan de Fischer i 1821 blev udnævnt til herredsfoged, flyttede han ind på Teglgaarden i Vestervig. Måske fordi det så var lettere for ham at tage sig af de mange strandinger, der skete dengang på Thy-kysten.

Da Teglgaarden, efter herredsfogedens død i 1841, blev overtaget af hans søster, købte den næste herredsfoged, overassessor Claudi en bondegård med 3½ td. hartkorn, i dag Dommergaarden.

Den ejendom, som justitsråd og herredsfoged Johannes Gottschalk Claudi overtager, køber han af Niels Stokholm til Vestervig Overgård samt Karen Breinholt, enke efter afdøde proprietær Jens Breinholt til Vestervig Nedergård. Claudi dør den 31. juli 1853 og efterfølges af Johan Christopher Voigt, der ligesom sin forgænger har bopæl på Dommergaarden. Han søger og får bevilget sin afsked i 1871, men dør kort forinden.

Den 5. oktober 1871 udnævnes Niels Peter Jansen til herredsfoged i Hassing-Refs herreder og var det indtil sin død i maj 1896. Han

blev en anerkendt og respekteret herredsfoged. Herom kan bl.a. læses i bogen: "Vestervig – historier fra byen".

Jansen overtager ejendommen jf. skifteretsattest den 18.12.1872, tinglyst den 9. januar 1873. Den 08.12.1892 overdrager han ejendommen ved følgende dokument:

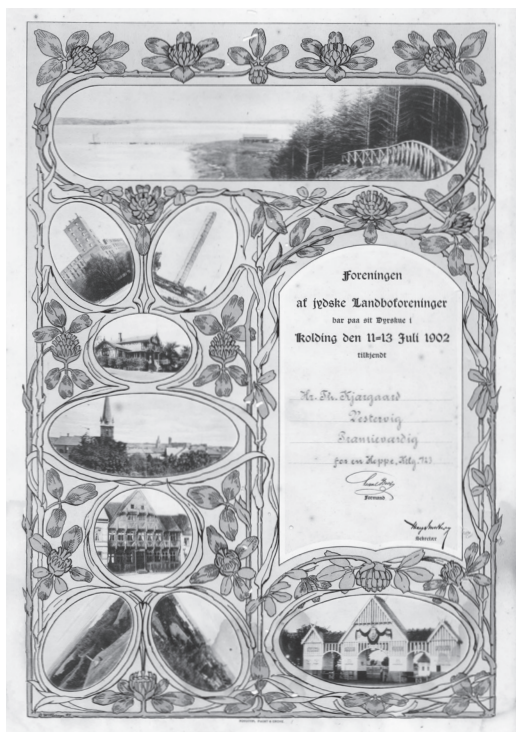
Undertegnede Herredsfoged og Skriver i Hassing-Refs Herred, Niels Peter Jansen, Rd. af Db., erkender herved til Embedet som Herredsfoged i forannævnte Herreder at have solgt og afhændet den mig tilhørende Ejendom

Matr. Nr. 3 f, Oxenbøl By, Vestervig sogn, af hartkorn 6 skp. 2 fdk. 1½ alb., gl. skat 13 kr. 10 øre med samme anpart i konge- og kirketiende, korn og kvægtiende samt de paa Ejendommen værende Bygninger med alt i samme værende mur og nagelfast, derunder 14 stk. Kakkellovne i hvilket tal er indregnet en Strygeovn, der tillige tjener som Kakkellovn i Folkestuen, endvidere et Komfur og en indmuret Gruokedel, alt for Kjøbesummen 20.000 kroner, er tyvetusinde kroner.

Og da nu denne Kjøbesum er berigtiget, saa skjøder og overdrager og overleverer jeg herved Embedet som Herredsfoged i Hassing-Refs herreder, den forannævnte Ejendom med dens Bygninger med deri værende mur- og nagelfaste Ting, Kakkellovne, Komfur og indmuret Gruokedel som anført, heri indbefattet til fuldkommen ejendomme alle Herligheder og Rettigheder, Byrder og For-

Herredsfogedboligen ca. 1880. Bemærk tilbygningen til venstre som blev anvendt til forkontor for Herredsfogeden

Foreningen af Jydske Landboforeninger har paa sit dyrskue i Kolding d. 11.-13. juli 1902 tilkendt Hr. Th. Kjærgaard, Vestervig præmieværdig for en hoppe

pligtigheder, hvormed jeg har ejet og besiddet samme og indestaar jeg for vanhjemmel efter Loven.

Det bemærkes, at i henhold til Indenrigsministeriets Udstykningstilladelse af 21. aug. 1869 er den solgte Ejendom ansat til at svare Præstetiende 6 skp. 1½ fdk. Byg Smaaredsel til Præsten 26 skilling og do til Skolelæreren 9 skilling og endvidere, at efter en tidligere Ejer, Canselliraad Herredsfoged Voights Skjøde af 30. dec. 1854, tinglyst 15. feb. 1855 paa Kirketiende af Matr. Nr. 3a Oxenbøl by, Hartkorn 3 pd. 3 skp. 3 fdk. 2½ alb. skal udrede. er indgaaet Accort med Tiendeejerne om at Betalingen for Kirkereparationer 3 rd. (1 kr.) aarlig af hver Tønde Hartkorn, men naar dette er sket, bortfalder denne bestemte Afgift og Betalingen reparerer i forhold til Hartkorn.

Til bekræftelse under min Haand vidnefast Herredsfogedboligen i Oxenbøl, Vestervig Sogn d. 7.12.1892 N. P. Jansen.

Til vitterlighed: Vinge, Fuldmægtig – Krog, Kontorist.

Læst under Hassing-Refs Herreders Ret Torsdagen den 8. December 1892 og Protokolleret.

Anmærkning:

Den solgte ejendom er behæftet med Pantegæld 13.000 kr. til greve E. E. Schaffalitzky de Muckadell, hvorhos paa Ejendommens Folio under 7. dec. 1871 findes tinglyst Herredsfoged Jansens Bestalling som Herredsfoged og Skriver i Hassing-Refs Herreder.

Niels Peter Jansen, 1819-1896, blev cand. jur. i 1847, hvorefter han var fuldmægtig ved Bølling-Nørre Herreder og birkedommer i grevskabet Muckadell. Han var herredsfoged i Hassing-Refs Herred fra 1871-1892

Efter Herredsfoged Jansens død 1896 kom fuldmægtig ved Frederiksberg Birk, Julius Carl Christian Velschou til Vestervig som Herredsfoged. Han døde dog allerede i januar 1901 og efterfulgtes af Carl Børge Vilhelm Frederik Theobald Hansen, der i 1890 var blevet by- og herredsfoged i Nykøbing Mors og borgmester sammesteds. Han var meget optaget af plant-

Otto Georg Schwartz, 1852-1915, tidligere borgmester i Skagen og fra 1908 frem til sin død i 1915 herredsfoged i Hassing-Refs Herred

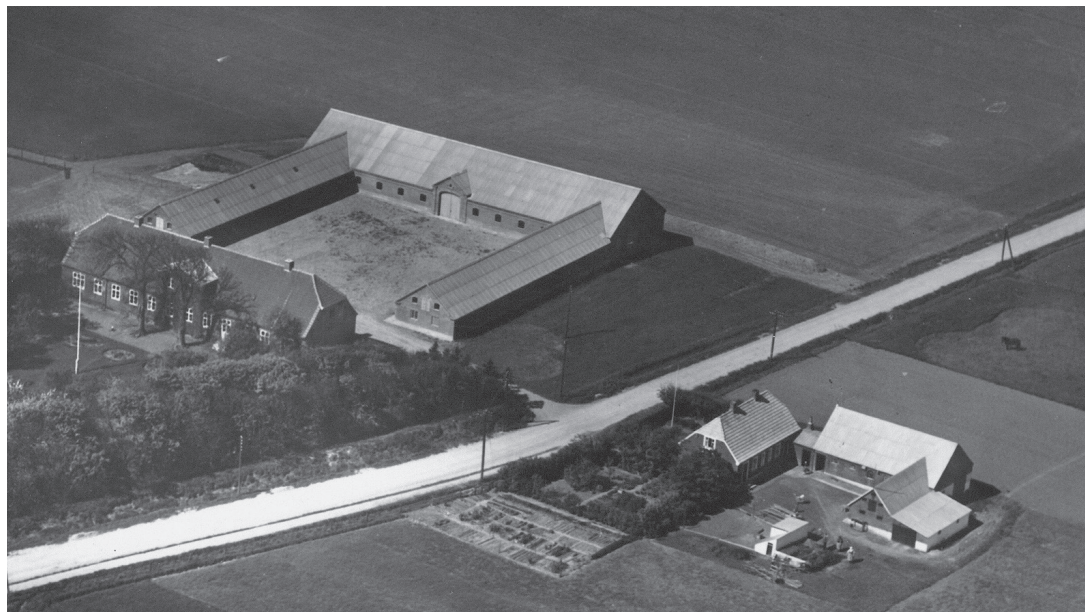
ningssagen og fik bl.a. Hjælpsbjerg tilplantet, ligesom han var medlem af bestyrelsen i bl.a. Dover plantage. På grund af alder og svigtende hørelse tog han sin afsked i 1908.

Herefter rykkede Skagens borgmester ind i Dommergaarden.

Den nye herredsfoged på Dommergaarden i Vestervig var Otto Georg Schwartz, født 1852. Han blev i 1882 gift med Sofie Albertine, født 1857, kaldet Alba. Otto Georg Schwartz var fra 1899 borgmester i Skagen og nåede at blive for-eviget af skagensmalere inden han 1908 kom til Vestervig.

Efter hans død i 1915 flyttede hans enke Alba Schwartz tilbage til Skagen. Hun skrev to bøger om Skagen - "Den svundne tid i sagn og billeder" og "Den nye tid i oplevelser og indtryk". En søn af ægteparret var Walter Schwartz. Han blev gift med Annelise Gamst, og de fik datteren Malene Schwartz, der blev skuespiller.

Amtsfuldmægtig Fugl i Hjørring efterfulgte Otto Georg Schwartz i 1915, og han var på Dommergaarden, indtil dommerkontoret i 1932 fik til huse i den bygning, hvor der i dag er kirkemusikskole, og som i sin tid var opført af købmand J. P. Bach til dennes søn, Christen

Dommergaarden 1942, nederst Kristinelyst

Lyngby Bach, der var blevet ansat som fuldmægtig ved retten i Vestervig. Chr. L. Bach blev senere udnævnt til politimester i Aalborg. I 1931 købte den daværende ejer af Kjærgaarden, Thøger Kjærgaard, et areal på ca. 7,5 ha. fra Teglgaarden.

I 1932 erhvervedes Vestervig tidligere dommerbolig med ca. 4 ha. Der blev dernæst opført avlsbygninger og fra Kjærgaarden tillagt ca. 27,5 ha. hvorved Dommergaarden fik sin nuværende størrelse. Gården blev af Thøger Kjærgaard fra 1934 overdraget en søn Ferdinand Kjærgaard.

Ferdinand Kjærgaard fik en fodermester, hvis familie var flyttet fra Mors til Thy. Hans navn er Verner Futtrup. Han fik et godt øje til en datter på gården, Sara Marie. De blev gift i 1960 og boede i Randrup, indtil de i 1970 overtog Dommergaarden efter Anna og Ferdinand Kjærgaard.

Sara Marie og Verner Futtrup har købt jord til gården tre gange, og det samlede areal er nu på 175 tdr. bygsdl. Det svarer til 70 ha.

Gården blev tidligere drevet med køer og grise, men i 1975 blev køerne sat ud, og produktionen har siden været koncentreret om fedesvin.

Verner Futtrup havde den daglige drift sammen med sønnen Thyge Futtrup, der købte Fjordgaarden i Randrup med godt 100 tdr. bygsdl. i 1977. Han leverer grise til opfødning på Dommergaarden.

Den 1. maj 1997 overtog sønnen forpagtningen af Dommergaarden, og i året 2000 blev gården købt af Thyge Futtrup. Driftsformen er ændret og Sara Marie og Verner Futtrup bor nu i stuehuset, der i hundrede år var herredsfogedbolig og dommerkontor.

Verner Futtrup har fortalt, at der 40 år efter, at dommerkontoret var flyttet, kom folk, som var utilfredse med, at Dommergaarden ikke var lukket op, så de kunne få ordnet et skifte.

I værket "Større Danske Landbrug bd. VII" fra 1935 står der følgende:

Dommergaarden, Vestervig by og sogn, Vestervig – Agger komm. Refs Hrd., Vestervig Retskr., Thisted Amt., Ejer Ferd. Kjærgaard, Postfb. Vestervig, nærmeste St. Hurup, Afst. 7½ km. og 34 km. til Thisted.

Matr. nr. 3 f m. fl. af Kjærgaarden og 5 g m. fl. af Oxenbøl, samlet Areal 39 ha. Deraf 38 Ager og 1 Have og Gaardsplads, Hrtk. 6 Td. 1 Skp. 1 Fdk. 0 Alb.: Ejdskv. 72.200 Kr., Jordv. 41.200 Kr.: Bygn. Er fors. i Thisted A. Brandf. F. Bygn. for 54.490 Kr.: Lys og Kraft fra Thy Højspændingsværk.

Dommergaarden ligger i den vestlige Side af Vestervig By ved Vejen til Oxenbøl: Jorderne, der er samlet ved Gaarden, bestaar overvejende af meget dyb Muld paa Lerunderlag, en mindre Del – nogle faa ha. – er Sandmuld. Terrænet er jævnt, Kultur og Gødningskraft god, Jorden er drænet, der er mergel fra ældre Tid, og hele Arealet kalkes efterhaanden i disse Aar.

Jorden dyrkes i alm. Vekseldrift; Sædskiftet er endnu ikke endeligt fastlagt, men det bliver antageligt en 7 Marks Drift, deraf 1 Skifte med Roer, 3 skift med Korn, og 3 med Kløver og Græs. Forbruget af Kunstgødning kan ikke opgives.

Kvægbesætningen, der bestaar af 20 Malkekøer, 1 Tyr og 35 Stk. Ungkreurer, er af Korhorns Race, den fornyes ved eget Tillæg. Køerne græsser i løsdrift; der fedes hvert Aar en del Kreaturer; Mælken leveres til Vestervig Andelsmejeri.

Der holdes som regel 5 Arbejdsheste, og der tillægges alm. et par Føl aarlig. Der agtes normalt leveret ca. 150 Slattevin om Aaret.

Besætningen er for Tiden 4 Tillægsøer, og Gaarden leverer korn til 50 Svin aarlig. Af Fjerkræ holdes kun til Gaardens eget Brug.

Dommergaardens Hovedbygning er Vestervig tidligere Dommerbolig. Den er af Grundmur, ligger mod Øst til den kønne gamle Have, har Frontspids til denne og Tegtag. De ligeledes Grundmurede Avlsbygninger er nyopført og danner sammen med Hovedbygningen en smuk firelænget Gaard. Af Avlslængerne, som alle er tækket med Asbest, indeholder den nordlige Sidelænge Værelser til Folkene, Svine- og Hestestald og den sydlige Kostald, medens den vestlige Længe er Gaardens Lade. Der er murede Hvælvinger og Jernbjælker i Kostalden og eget Vandværk, drives ved Elektricitet.

Dommergaarden er en nyoprettet Gaard.

Det følgende har tillige været bragt i Historisk Årbog for Thy og Hanherred 1972, men har relevans til emnet.